

KABINET VAN DE
MINISTER-PRESIDENT

Antwoord te richten aan:
de Regeringscommissaris in Algemene Dienst
Plein 1813, No. 4, Den Haag

Nr. 12245/57 - CA - GI/cs3

J.H. 80/10 426733
H.K. a 6204

's Gravenhage 7 november 1957

12/11 uit
Lander
1/3 Jan M.K.

Handwritten: Handl. H. L.

CDI 426733
21 NOV. 1957

Betreft: Ondervraging van Hongaarse vluchtelingen.

Als bijlage dezes moge ik U een nota doen toekomen, die tot doel heeft enige ervaringen vast te leggen, die werden opgedaan bij de ondervragingen van Hongaarse vluchtelingen. Naar mijn mening hebben de ondervragingen, welke werden verricht door het door U beschikbaar gestelde personeel, een bijzonder hoog rendement opgeleverd. Het zou daarom aanbeveling verdienen, indien gekomen zou kunnen worden tot een zodanige regeling, dat de ervaring, die werd opgedaan, in de toekomst bewaard zal blijven. Daarnaast zou hiermede ook bevorderd worden, dat belangrijke informatie voor het Westen bewaard blijven. Ten slotte en dit is wellicht nog het belangrijkste, dat er een duidelijke afspraak is, hoe deze materie behandeld moet worden, indien zich weer eens een plotselinge toename van vluchtelingen voordoet, zoals in het najaar van 1956 het geval was.

De Waarnemend Regeringscommissaris in Algemene Dienst,

De Hoogedelgestrenge Heer
Mr. L. Einthoven
Hoofd BVD
Stadhoudersplantsoen 25
's-Gravenhage

DETAIL ONDERVRAGINGEN VAN OOSTBLOK-ONDERDANEN

1. Toen in het najaar van 1956 in HONGARIE de opstand uitbarstte en diensgevolge een groot aantal vluchtelingen in NEDERLAND kwam, bestond hier te lande geen organisatie, die gespecialiseerd is in het ondervragen van dit soort mensen op grote schaal. Voor een dergelijke ondervraging zijn de volgende aspecten belangrijk:

a) het beveiligingsaspect

(i) crimineel

(ii) politiek

Over het algemeen zal dit aspect, althans in eerste aanleg nader onder ogen gezien worden ingevolge de voorschriften voor vreemdelingen. Slechts een nadere en gedetailleerde ondervraging zou buiten het kader van een dergelijke veiligheidsondervraging vallen.

b) het belang hetwelk de operationele afdelingen van de BVD en de BID zullen hebben bij wetenschap van vluchtelingen en waarvan de praktijk bewezen heeft, dat de operationele case-officers de tijd en de gelegenheid niet voldoende hebben om dit aspect ten volle uit te buiten.

c) het belang, hetwelk vluchtelingen voor NEDERLAND en zijn geallieerden kunnen hebben, zoals:

(i) economisch wegens specialistische kennis betreffende bedrijven, waar zij gewerkt hebben

(ii) wetenschappelijk wegens ervaring, die betrokkene in LG-landen heeft opgedaan en waaruit de stand van research in LG-landen gepeild kan worden

(iii) militair wegens kennis omtrent het militaire potentieel, hetwelk voor NEDERLAND en zijn geallieerden van het hoogste belang kan zijn

2. De Minister van Justitie heeft in 1956 de BVD opgedragen voor wat betreft de Hongaren het sub 1a) (ii) gestelde te onderzoeken, hetwelk naar onze wetenschap hieromtrent efficiënt gewerkt heeft.

3. Op verzoek van diverse Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten in NEDERLAND en van de Geallieerde Diensten heeft men getracht in gemeenschappelijk overleg te komen tot een gerichte en gedetailleerde ondervraging van deze Hongaren, waarbij getracht werd vooral het sub 1(c) gestelde te dekken. De ervaring nu heeft uitgewezen, dat het ondervragen door personen, die hierin niet gespecialiseerd zijn en het administratieve apparaat missen voor de uitwerking ervan, niet dusdanige resultaten oplevert, welke door een team van experts kunnen worden verkregen. De ondervragingen, die verricht werden door de rechercheurs van de BVD bleken dieper te gaan dan een louter verkrijgen van gegevens, die men nodig had om bepaalde hiaten te vullen in een bekend patroon zoals dit b.v. bij G2 gebeurde.

4. Momenteel bestaat er dus een team, dat gedurende het afgelopen jaar ervaring heeft opgedaan op het gedetailleerd en gericht ondervragen van vluchtelingen binnen de Russische invloedssfeer, ter verkrijging van positieve intelligence. Dit team heeft zijn bestaansrecht meer dan bewezen en het zou om zeer te betreuren zijn, indien dit team weer zou worden ontbonden, indien hun ogenblikkelijke taak (het ondervragen van Hongaren) geëindigd is. Immers zou dit team weer ontbonden worden, dan zou hiermede bijzonder waardevolle ervaring verloren kunnen gaan. De ervaring, die is opgedaan, zou gebundeld en in een permanente vorm voortgang moeten kunnen vinden.

Het manifeste nut, dat het bij de BVD bestaande team heeft getoond, vormt een naar mijn mening overtuigend bewijs voor het belang van het op deze wijze verrichten van ondervragingen en de voortzetting hiervan.

5. Voorafgaande aan de gedetailleerde ondervraging zouden voorlopige ondervragingsrapporten vervaardigd kunnen worden, waarbij gedacht is aan een ondervraging, die niet verder gaat dan het beantwoorden van de vragen M in het formulier, dat voor de Hongaarse vluchtelingen gebruikt werd.

- a) naam
- b) beroep
- c) adres
- d) niveau
- e) waar en hoe beschikbaar voor nadere ondervraging
- f) tijdslimiet

Deze voorlopige ondervragingsrapporten, die een ruime distributie zouden moeten hebben, stellen de diverse Diensten in staat hun specifieke requirements bekend te maken.

6. Een duidelijke regeling ware te treffen met het Ministerie van Justitie omtrent de wijze van waarschuwing betreffende personen, die in aanmerking komen voor een gedetailleerde ondervraging als bedoeld in deze nota. Vermoedelijk zou een regeling door inschakeling van de Afdeling Vreemdelingenzaken praktisch zijn, temeer daar ook de ondervragingen, wel in opdracht van de PGs geschieden, ingevolge de Vreemdelingen Voorschriften ook over deze Afdelingen lopen.

7. Het financiële aspect, dat uiteraard nader onderzocht zal moeten worden, behoeft vermoedelijk geen zorgen te baren. De ondervragingen, die door het team van de BVD zijn gedaan, zijn geschied met bestaande middelen. Nodig zou slechts zijn een duidelijke afspraak, waarbij deze materie zou worden geregeld, zoals de wijze van selectie, de methode van waarschuwing, het kenbaar maken van specifieke wensen en de distributie van de rapporten, zonder dat hier budgetaire consequenties aan verbonden behoeven te zijn.

Land :

NEDERLAND/OOST-EUROPA.

Onderwerp :

De-briefing van Hongaarse vluchtelingen.

Referenties :

Datum van
waarneming :

Bron :

Opmerkingen :

Verzonden aan:

*CVL
HCL*

ACD/ 366387
Opst: _____
DATE: 25 NOV. 1956
S-L: _____
06.221
08.16
09.229-09

aan het hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst
Savestraat 60,
's-Gravenhage.

_____/CVL

Debriefing van Hongaarse vluchtelingen.

Mijn dienst is geïnteresseerd in de gegevens, die de Hongaarse vluchtelingen kunnen verstrekken over:

1. de plaats, waar zij gewerkt hebben;
2. de functie, die zij bekleed hebben;
3. de opleiding, die zij genoten hebben;
4. de leeftijd.

Sub 1:

Onder de plaatsnaam is niet alleen te verstaan fabrieken, doch ook werkkring, b.v. spoorweg-arbeiders, machinisten en dergelijke, personen werkzaam bij bruggen en wegen, bij elektrische centrales en in de buitendienst, telefoon- en telegraaf, - binnen en buitendienst -.

Voor de bedrijven, waar deze vluchtelingen gewerkt hebben, ware te vermelden de afdelingen, die zij hebben doorlopen met tijden, dat zij in dergelijke afdelingen gewerkt hebben.

Verder kanleg van wegen, vliegvelden, bruggen, grote gebouwen, eventueel militaire installaties, gebouwen en versterkingen. In het kort alle wanningings-werkzaamheden.

Speciale attentie moet worden besteed aan eventuele functies, die de vluchtelingen hebben bekleed in andere landen dan Hongarije, - en vooral in Rusland.

Sub 2:

- a. Zo nauwkeurig mogelijk omschrijving van de functie, die de vluchtelingen in de onder 1 genoemde ondernemingen hebben bekleed, is noodzakelijk. Speciale aandacht te besteden, wanneer de vluchteling een leidende functie in de onder 1 genoemde bedrijven bekleed heeft. Voor dergelijke personen ware na te gaan, wat voor opleiding zij hebben gehad en waar, de plaats, waar zij praktisch werk hebben verricht gedurende hun opleiding is eveneens van belang.
- b. Voor personen in de chemische en chemisch/farmaceutische industrie bestaat speciale belangstelling.

Sub 3:

Voor personen, die een opleiding hebben ontvangen, die uitgaat boven de gewone lagere school, bestaat speciale belangstelling en vooral, indien zij een universitaire opleiding hebben gehad. Er ware op te geven, welke universiteit zij hebben bezocht, waar zij praktisch gewerkt hebben, wanneer zij een examen hebben gedaan en op welke plaatsen zij na hun opleiding hebben gewerkt.

Sub 4:

Leeftijd is belangrijk, omdat daaruit zal blijken, of de vluchteling zich een tijd kan herinneren, waarin het komaunisme geen rol gespeeld heeft, dus vóór 1945. Vooral zal dat van belang zijn voor personen met een hogere opleiding, maar in dat geval ware wel na te gaan, of zij onder het kommunistisch bewind zijn "bijgebleven" in hun speciale vak en dus de nieuwste ontwikkelingen in hun speciale vak hebben gevolgd.

Op grond van bovenstaande gegevens kan dezerzijds worden beoordeeld, of en door welke specialisten met de vluchteling(-e) verder kan worden gesproken.